

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Kraków, dnia   kwietnia 2011 r.

Pan
Stanisław Kracik
Wojewoda Małopolski
ul. Basztowa 22
31-156 Kraków

P/11/176
LKR-4101-01-05/2011

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie skontrolowała Małopolski Urząd Wojewódzki (Urząd) w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym przez powódzie w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole, podpisanym przez Pana Wojewodę 11 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych uchybień. Stwierdzone uchybienia dotyczyły obszaru pomocy dla poszkodowanych gospodarstw rolniczych. Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia i oceny szczególne:

1. Podjęte przez Wojewodę działania, dotyczące ustalenia zakresu niezbędnej pomocy poszkodowanym, należy uznać za prawidłowe. Gminy o możliwych formach pomocy były informowane niezwłocznie. Również pierwsze zapotrzebowania na środki zostały zebrane od gmin w terminie 3-4 dni od ogłoszenia pierwszych alarmów powodziowych w województwie małopolskim (16 maja 2010 r.). Zjawiska powodziowe wystąpiły na terenie 152 gmin województwa małopolskiego, w wyniku których zostało poszkodowanych ponad 17,9 tys. rodzin. Przed nastaniem zimy Urząd monitorował stan zabezpieczenia właściwych warunków mieszkaniowych rodzinom, które utraciły „dach nad głową”. Na dzień

30 listopada 2010 r. konieczność zamieszkania w lokalach zastępczych i kontenerach zgłosiła jedynie gmina Szczucin dla 8 rodzin.

2. Wojewoda opracował i przesłał do gmin wytyczne w zakresie udzielania pomocy w postaci zasiłków celowych. Regulacje wprowadzone były zgodnie z wytycznymi Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Pracy. Wyjątkiem było niezawarcie w wytycznych do gmin zasady niezależności form pomocy od odszkodowania przysługującego z tytułu ubezpieczenia budynku lub lokalu mieszkalnego od skutków klęsk żywiołowych, co Urząd wyjaśnił znajomością tej zasady przez gminy.
3. Planowanie zapotrzebowania na środki finansowe należy uznać za rzetelne, bowiem było ono oparte na danych pozyskanych z gmin oraz na bieżąco korygowane przez służby Pana Wojewody. Ponadto wprowadzony przez Wydział Polityki Społecznej system weryfikacji wniosków o zasiłki na pomoc do 6, 20, 100 i 300 tys. zł umożliwił kontrolę nad płynnością wykorzystywania środków, jak również zapobiegł wnioskowaniu o środki w nadmiernej wysokości. Wojewoda wystąpił o udzielenie dotacji 127 275,3 tys. zł z rezerwy celowej budżetu państwa na wypłatę zasiłków, a oszacowane przez gminy potrzeby wynosiły 135 983,4 tys. zł. Ostateczny plan wydatków z budżetu wojewody na wypłatę zasiłków, po korektach zmniejszających w skutek niewykorzystania środków, wyniósł 123 354,3 tys. zł.
4. Zadanie powołania osób z uprawnieniami do szacowania szkód w budynkach/lokalach mieszkalnych Pan Wojewoda przekazał gminom. W ramach pomocy przy jego wykonaniu do gmin przesłano m.in. listę Małopolskiego Stowarzyszenia Rzeczoznawców (ponad 230 adresów), wzór umowy z rzeczoznawcą, wzór wykazu budynków mieszkalnych wymagających oszacowania oraz informacje, iż górna granica kosztu sporządzenia takiej wyceny nie powinna przekroczyć 600 zł. Jako przyczyny przekazania tego zadania gminom Dyrektor Wydziału Skarbu Państwa i Nieruchomości Urzędu podał ogrom powstałych zniszczeń, specyfikę uwarunkowań lokalnych oraz potrzeby osób poszkodowanych w wyniku powodzi, a także bezpośrednio przekazane z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.
5. Zastrzeżenia NIK budzą działania przy organizacji szacowania szkód w gospodarstwach rolnych. Wojewoda powołał Komisję Wojewódzką ds. szacowania szkód w gospodarstwach rolnych oraz określił procedury postępowania. Analiza dokumentacji z dwóch gmin o najwyższych stratach, tj. Bochni i Wietrzychowic, wykazała, iż protokoły z szacowania szkód przekazano do gmin terminowo, tj. do 15 września 2010 r. Niemniej jednak NIK stwierdził nieprawidłowości w działaniach komisji przy szacowaniu szkód w go-

spodarstwach rolnych. Niezrealizowano zasady wynikającej z procedur określonych przez Pana Wojewodę, iż przy szacowaniu szkód w obiektach gospodarskich i infrastrukturze gospodarstw winien uczestniczyć przedstawiciel Wojewody, jako członek komisji, obok dwóch pozostałych członków powoływanych z ramienia gminy i ośrodków doradztwa rolniczego. Ponadto stwierdzono, że w przypadku protokołów z Bochni, na załącznikach nr 3 z szacowania szkód w budynkach gospodarskich brak było potwierdzenia (udokumentowania), że wartość odtworzeniowa ustalona była przez specjalistę z zakresu budownictwa, a zgodnie z § 12 zarządzenia Nr 193/10 Wojewody Małopolskiego z dnia 31 maja 2010 r. w sprawie powołania komisji do spraw szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach, na których wystąpiły niekorzystne zjawiska atmosferyczne, przy ustalaniu wysokości szkód w obiektach budowlanych komisja posiłkuje się uproszczonymi kosztorysami z wyceny sporządzonymi przez specjalistę z uprawnieniami. W przypadku Wietrzychowic – na załącznikach nr 3 – widniały pieczęcie i podpisy inspektora nadzoru budowlanego (upr. bud.) i specjalisty ds. kosztorysowania i wycen, zatrudnionych w strukturach Wojewody. Wartość szkód w obiektach gospodarskich i infrastrukturze gospodarstw, którą oszacowały Komisje w składzie 2-osobowym, bez udziału przedstawiciela MUW jako członka komisji, wyniosła w przypadku Bochni 55,5 tys. zł, w przypadku Wietrzychowic 594,4 tys. zł, łącznie 649,9 tys. zł, co stanowiło 0,53% wartości całości pomocy przekazanych na ten cel dotacji do gmin (122 739,8 tys. zł). NIK przyjmuje wyjaśnienia Wydziału Rolnictwa o ogromie zjawiska (ponad 19 tys. gospodarstw objętych szkodami), trudnościach z pozyskaniem do komisji osób z wykształceniem budowlanym, problemach z finansowaniem kosztów prac w komisjach pracowników ośrodka doradztwa rolniczego, niemniej jednak należy wskazać, iż to właśnie działalność i jakość prac komisji, której produktem finalnym jest protokół o oszacowanych stratach, rzutuje na dalsze czynności w procesie wypłat zasiłków i udzielanie pomocy dla rodzin rolniczych, tj. na gospodarne i rzetelne wydatkowanie środków z budżetu państwa.

6. Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie stopień wykorzystania środków pomocowych przeznaczonych dla powodzian. Województwo wykorzystало ogółem 121 010 tys. zł (98%) dotacji otrzymanych z budżetu państwa na ten cel. Najwięcej środków wypłacono na dwa rodzaje zasiłków, tj. 977 718,5 tys. zł (99,3%) – na wypłatę zasiłków na pierwszą pomoc do 6 tys. zł oraz na remont i odbudowę budynków/lokalii mieszkalnych dla 16 692 rodzin. Z kolei 12 476,5 tys. zł (95%) przeznaczono na wypłatę zasiłków dla 8 276 rodzin rolniczych. Najniżej wykorzystano środki na sfinansowanie kosztów wycen

kosztorysowych szkód w budynkach i lokalach mieszkalnych 1 291,5 tys. zł (67,6%) oraz na sfinansowanie kosztów wynajmu i transportu kontenerów/wynajmu mieszkań dla powodzian 728,6 tys. zł (66,9%) z 11 gmin.

7. Wojewoda otrzymał pierwsze środki z Ministerstwa Finansów (30 mln zł) 24 maja 2010 r. i od tego dnia rozpoczęto wypłaty dla gmin na pomoc dla powodzian (tj. 8 dni po ogłoszeniu pierwszych alarmów powodziowych w województwie). W ciągu dwóch dni przesłano do gmin otrzymane środki na wypłatę zaliczek na pomoc do 6 tys. zł. Dalsze środki przesyłano sukcesywnie po weryfikacji formalnej wniosków gmin dokonywanej przez Wydział Polityki Społecznej. Gminy złożyły łącznie 22 861 wniosków, które były weryfikowane przez ponad 50 pracowników Wydziału Polityki Społecznej. Weryfikacja polegała na kontroli formalnej dokumentów przekazywanych przez gminy i miała na celu potwierdzenie, że zgromadzona dokumentacja i ustalony stan faktyczny, tj. poniesienie strat i ich związek przyczynowo-skutkowy z powodzią lub osuwiskiem, stanowiły podstawę do przyznania zasiłku celowego. Analiza wybranych wniosków z gminy Bochnia i Wietrzychowice wykazała, iż weryfikacja w Wydziale została przeprowadzona prawidłowo i zgodnie z ustanowionymi wytycznymi. Uwagi NIK budzi kolejny etap dokumentowania wypłaty środków, w przypadku gdy wypłata zasiłków winna następować w ratach (tj. 50, 30%), bowiem akceptowane przez Wydział zapotrzebowania gmin na środki na wypłatę zasiłków do 100 tys. zł określały tylko ogólną kwotę zapotrzebowania i nie identyfikowały poszczególnych wniosków. Uniemożliwiało to prześledzenie, czy i w jaki sposób zachowano zasadę ratalnego wnioskowania o środki i ich przekazywania z budżetu wojewody, jak również sprawdzenie terminowości wypłaty dla zweryfikowanych wniosków.
8. Środki na wypłatę zasiłków rolniczych były przekazywane bezzwłocznie, tj. pierwsze środki (8 649 tys. zł) wpłynęły na konto Urzędu 26 października 2010 r. i w tym samym dniu zostały przesłane do gmin; druga transza środków (4 489 tys. zł) została przesłana 15 listopada 2010 r.
9. Pan Wojewoda realizował obowiązki dotyczące informowania MSWiA o udzielonej pomocy dla rodzin lub osób, które poniosły straty w gospodarstwach domowych w wyniku działania żywiołów w 2010 r. Stwierdzone w toku kontroli błędy w sprawozdaniu końcowym z 7 stycznia 2011 r. nie rzutowały na wielkość rozliczonej pomocy i wynikały z oczywistej omyłki pracownika. Natomiast za niezgodność systemową należy uznać odmienny sposób wykazywania danych w zakresie liczby osób poszkodowanych i liczby udzielonych świadczeń w sprawozdaniach do MSWiA i do Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej.

10. Prawidłowość sprawowania nadzoru i kontroli nad wykorzystaniem przyznanych środków
Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, w szczególności w przypadku środków na wypłatę zasiłków do 6 tys. zł oraz na remont i odbudowę (dział 852, rozdział 85278 § 2010), bowiem nadzór sprawowano na podstawie składanej przez gminy dokumentacji (weryfikacja wniosków), a także poprzez dzienne raportowanie za pomocą systemu elektronicznego „Statystyczna Aplikacja Centralna”, jak również przeprowadzano kontrole w terenie, w gminnych ośrodkach pomocy społecznej. W wyniku kontroli w 39 jednostkach Urząd zakwestionował zasadność przyznanych zasiłków w dziewięciu jednostkach (23%), na łączną kwotę 195 481 zł, z czego do dnia 31 stycznia 2011 r. odzyskano 12 558 zł z sześciu jednostek. W pozostałych rodzajach wydatków, tj. na kontenery, rzeczoznawców, zasiłki na cele edukacyjne, nadzór nad wykorzystaniem udzielonej dotacji odbywał się na podstawie dokumentów rozliczeniowych przedstawionych przez gminy do wydziałów merytorycznych Urzędu (m.in. faktury, rachunki, wykazy oszacowanych budynków i sporządzone kosztorysy). Wydział Skarbu Państwa i Nieruchomości Urzędu odzyskał, w wyniku analizy przedłożonych rozliczeń w zakresie kosztów ekspertyz nieruchomości, kwotę 5 tys. zł dotacji pobranej w nadmiernej wysokości (2 gminy) oraz 4,1 tys. zł wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem (1 gmina) wraz z należnymi odsetkami. Analizując nadzór Urzędu nad terminowością zwrotu dotacji przez gminy, na podstawie umów na wynajem kontenerów, w wyniku kontroli NIK Wydział Budżetu i Finansów Urzędu wystąpił i odzyskał odsetki (182 zł) od nieterminowego zwrotu niewykorzystanej dotacji na wynajem kontenerów przez gminę Szczucin, który zgodnie z umową winien nastąpić do 15 stycznia 2011 r.
11. Uwagi NIK budzi natomiast nadzór nad wykorzystaniem środków dla rodzin rolniczych, ponieważ Urząd nie przeprowadzał kontroli w terenie prawidłowości wypłaty zasiłków na ten cel. NIK przyjmuje wyjaśnienia Pani Dyrektor Małgorzaty Lechowicz, iż kontrole w tym zakresie zostały zaplanowane na 2011 r.
Przekazywanie środków w trakcie 2010 r. do gmin odbywało się na podstawie zgłaszanych przez nie zapotrzebowań na środki i następnie Wydział Polityki Społecznej monitorował płynność (zwroty) wykorzystywania środków dotacji.
12. Urząd dokonał zwrotu dotacji niewykorzystanych przez gminy na wypłatę poszczególnych rodzajów zasiłków dla poszkodowanych w 2010 r., na rachunek Ministerstwa Finansów, w terminie do 14 lutego 2011 r. Łączna kwota zwrotów wyniosła 2 344,2 tys. zł (tj. 1,9% planu wydatków po zmianach), w tym środki zablokowane na kwotę 322 tys. zł.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o przeprowadzenie kontroli prawidłowości wypłaty zasiłków dla rodzin rolniczych oraz podjęcie działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości w działaniach komisji ds. szacowania szkód w gospodarstwach rolnych.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wojewodę w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Panu Wojewodzie przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia przez właściwą komisję NIK.

Otrzymują:

1. Adresat
2. A/a